

Мирослава ЖИШКОВИЧ

СТОРІНКИ ЛІТОПISУ ОПЕРНОЇ СТУДІЇ ЛЬВІВСЬКОЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ МУЗИЧНОЇ АКАДЕМІЇ ім. М. В. ЛИСЕНКА

У листопаді 2009-го минуло півстоліття від часу створення оперної студії при Львівській національній музичній академії. Півстоліття – вік поважний, хоча у порівнянні з віком самої Академії (півтора століття!), можливо, й не надто великий, а проте роки функціонування студії – цієї творчої лабораторії, – були і залишаються для нашого навчального закладу надзвичайно плідними.

Оперна студія Львівської національної музичної академії – це велика когорта співаків-солістів, артистів хору та оркестру, диригентів, концертмейстерів – потужний мистецький організм, який за час своєї діяльності завжди намагався працювати злагоджено та професійно. Відкрита 16 листопада 1959 р., студія стала базою виконавської практики для студентів вокального й диригентського факультетів. Саме тут майбутні вокалісти отримали можливість розвивати і вдосконалювати свій співочий та акторсько-сценічний потенціал, а майбутні диригенти – підкріплювати свої професійні навички.

Відомо, що до часу відкриття оперної студії при кафедрі сольного співу існував лише відділ оперної підготовки, який 1951 р. завдяки активному сприянню С. Крушельницької, О. Карпатського та А. Котля-

ревського був виокремлений у самостійну структуру – кафедру оперної підготовки.

Історія створення кафедри оперної підготовки сягає кінця XIX ст., коли на початку 90-х років на розгляд дирекції Галицького Музичного Товариства (від 1919 р. – Польського) було подано проєкт створення при Консерваторії драматичної та оперної школи як окремого відділу для формування артистів драми й опери. Проєкт отримав схвальну оцінку, і до Крайового Виділу було надіслано звернення про фінансову допомогу для його реалізації. На жаль, цей проєкт не був здійснений, хоча можливість втілення задуму в життя здавалася настільки реальною, що у річному звіті 1892/1893 н. р. Галицького Музичного Товариства опублікували “Plan nauki projektowanej szkoły dramatycznej i operowej”. Це було фундаментальне розроблення всебічного вишколу вокалістів, розрахованого на два роки, із запланованими заняттями з декламації (ознайомлення з побудовою вірша, дикцією, інтонацією; читання з урахуванням драматичного виразу; у другому півріччі – монологи і сцени з класичних драм із застосуванням міміки), сольного співу (вивчення сольних партій з опер), танку (навчання сценічних рухів відповідно до вимог драми та опери), сценічної

Сцена з опери “Запорожець за Дунаєм” С. Гулака-Артемовського. Оперна студія Львівської національної музичної академії ім. М. В. Лисенка.

гри, естетики, історії костюма, оволодіння майстерністю гриму. До проекту входили курси лекцій з історії всесвітньої та польської літератури (з детальним трактуванням драматичного розділу), міфології та всесвітньої історії (з основним наголосом на характеристиці епох та окремих постатей), психології та теорії сценічного мистецтва, історії музики, вивчення двох іноземних мов (французької та італійської) [1]. Тому зрозумілим стає велике розчарування творців школи, коли з фінансових причин було зрезигновано з реалізації цього амбітного задуму.

Ще одну спробу створення драматичної та оперної школи при Консерваторії ГМТ було здійснено 1917 р. До Крайового Виділу 12 грудня було скеровано петицію про фінансову підтримку у зв'язку з наміром відкрити курси сценічної гри, з яких “могли б користати учні школи сольного співу, а особливо adeptи драматичного мистецтва” [2]. Повторне прохання про надання фінансової підтримки у розмірі 4000 корон на утримання курсів сценічної гри (драматичної школи) керівництво ГМТ подало 9 лютого 1918 року. У зверненні знову йшла мова про необхідність відкриття такої школи, яку Музичне Товариство “вже віддавна, ще від 1889 року прагнуло мати у своїй консерваторії для учнів та учениць школи сольного співу й adeptів драматичного мистецтва” [3]. Проте, як і попередньо, так і 1918 р., сподівання керівництва ГМТ виявилися марними.

Лише 1921 р. при консерваторії ПМТ стало можливим відкрити драматичну, а 1922 р. – оперну школу. При Львівському Музичному Інституті А. Неменцовської (від 1931 р. – Консерваторія ім. К. Шимановського) 1921 р. також розпочала свою діяльність оперна школа (відділ оперної підготовки)[4].

Саме у класі оперної підготовки Консерваторії ПМТ після завершення навчання у Празі від 1931 р., паралельно з роботою у Вищому Музичному Інституті ім. М. Лисенка, деякий час працював М. Колесса. Під його батуту силами Інституту 1937 р. поставлено оперу М. Лисенка “Ноктюрн”. Згодом, обіймаючи посаду ректора Львівської державної консерваторії ім. М. В. Лисенка, він багато зробив для становлення кафедри оперної підготовки та відкриття оперної студії.

Після десяти років діяльності, 1961 р., кафедру оперної підготовки, на жаль, було розформовано: вирішення цього питання саме таким чином не мало жодних реальних підстав. Але вже на початку 1967 р. попередній статус кафедри як окремого підрозділу відновили.

За час існування кафедри оперної підготовки її керівниками були: Л. Брагінський – відомий український диригент, заслужений діяч мистецтв України, професор (1951–1955); М. Філатов – співак, доцент

(1955–1961); М. Лобанов – доцент, диригент симфонічного оркестру оперної студії (1961); О. Гай – відомий український актор та режисер, народний артист України та СРСР, лауреат Національної премії ім. Тараса Шевченка, режисер оперної студії, професор (1967–1973); В. Кобржицький – оперний співак, заслужений артист України, педагог (1973–1974); О. Грицак – диригент, заслужений діяч мистецтв України, професор (1974–1975, 1977–2001). Деякий час (1975–1977) кафедру очолював І. Лацанич – диригент, народний артист України. Від 2001 р. завідувачем кафедри працює І. Юзюк – диригент, заслужений артист України, професор [5]. На кафедрі проводиться робота у напрямку підготовки студентів до оперної діяльності, яку вони мають можливість вдосконалювати в оперній студії, досягаючи фахового рівня.

Таким чином, з відкриттям та функціонуванням оперної студії підготовка молодих співаків на вокальному факультеті консерваторії почала набувати завершеного вигляду.

Першим директором оперної студії став Роман Романовський, який перебував на цій посаді близько 30 років. Завдяки прекрасним організаторським здібностям він створив високопрофесійний навчальний осередок для вокалістів і диригентів, сприяючи “його успішній мистецькій діяльності”[6].

Оперний репертуар студії формувався з урахуванням виконавських можливостей колективу. До репертуару включались найкращі зразки зарубіжного (“Викрадення з сералю”, “Дон Жуан” та “Весілля Фігаро” В.-А. Моцарта, “Мадам Баттерфляй” Дж. Пуччіні, “Травіата” Дж. Верді, “Ключ на бруківці” Ж. Оффенбаха, “Таємний шлюб” Д. Чімарози), російського (“Царева наречена” М. Римського-Корсакова, “Алеко” С. Рахманінова, “Борис Годунов” М. Мусоргського, “Іоланта”, “Євгеній Онегін” П. Чайковського, “Тихий Дон” І. Дзержинського) та українського (“Запорожець за Дунаєм” С. Гулака-Артемовського, “Ноктюрн”, “Тарас Бульба” М. Лисенка, “Сотник” М. Вериківського, “Милана” Г. Майбороди, “Заграва” А. Кос-Анатольського) оперного мистецтва. Ці опери – досконалий навчальний матеріал, який допомагає студентам досягнути вокальну та сценічну майстерність, тож не дивно, що деякі з них дотепер залишаються в репертуарі студії (“Таємний шлюб”, “Алеко”, “Іоланта”, “Ноктюрн”, “Запорожець за Дунаєм”) [7].

У репертуарі студії тих часів певне місце посідали обов’язкові твори ідеологічно витриманої тематики: “Жовтень” В. Мураделі, “А зорі тут тихі” К. Молчанова тощо. Колектив оперної студії був залучений і до участі у поставі опери М. Кармінського “Десять днів, які потрясли світ” на сцені Львівської опери.

Вагому підготовку до оперної діяльності на великій сцені отримала у цей період (1960–1980) велика когорта студентів вокального факультету. Серед них – майбутні солісти оперних театрів України, Росії, Західної Європи, згодом заслужені та народні артисти, зокрема В. Чайка, В. Лужецький, О. Вrabель, Т. Дідик, Я. Шовковий, Г. Ханеданьян, В. Ігнатенко, А. Правілов, А. Алексик, С. Степан, А. Липник, О. Чепурний, І. Нагірний, В. Дудар, О. Разуменко, Г. Чорноба, І. Захарко, Ф. Федотов, Ю. Заставний, О. Данильчук, Н. Свобода, І. Кушплер, В. Довгань, Р. Вітошинський, О. Громиш, Г. Довженко, Г. Гавриш, В. Ковальчук, Л. Кондрашевська, О. Максаков, М. Саноцький, А. Зорін, Я. Винник, Г. Вільха, Т. Жукова, Н. Петренко, Ю. Григор'єв, О. Теліга та багато інших.

Уже в ті часи міцнішали творчі зв'язки між оперною студією та оперним театром. Ось що з цього приводу писала мистецтвознавець О. Паламарчук у статті “Оперна студія діє” від 5 грудня 1981 р.: “Минулого року оперна студія Львівської державної консерваторії імені М. В. Лисенка здійснила постановку опери П. Чайковського “Іоланта”, що стала дипломною роботою випускників вокального і диригентського факультетів. Минув час, та вистава продовжує своє сценічне життя, набуваючи все яскравішого звучання, “омолоджуючись” новими творчими силами. І ось недавно студія запропонувала увазі шанувальників оперного мистецтва виставу-співдружність: оперу “Іоланта” у виконанні студентів консерваторії та за участю провідних солістів Львівського державного академічного театру опери і балету імені І. Франка – заслужених артистів України Н. Тичинської та В. Ігнатенка” [8].

Аналізуючи виступ солістів Львівської опери, автор статті зазначала, що Н. Тичинська провела партію головної героїні правдиво і проникливо. “Її натхненна гра, красивий голос, високий професіоналізм у розкритті внутрішнього світу героїні полонили глядача. Те саме можна сказати і про партію Водемона у виконанні В. Ігнатенка. Акторові вдалося наповнити створений образ чуйністю, щирістю, людяністю...”. Відповідно оцінила О. Паламарчук й інших виконавців – студентів консерваторії. “Музикальність і фахову сценічну гру продемонстрував випускник консерваторії Г. Довженко у виконанні партії короля Рене. Красивий голос і належна професійна підготовленість

У. Токарівська – Одарка, Ю. Кокотко – Карась в опері “Запо-рожець за Дунаєм” С. Гулака-Артемовського. Оперна студія Львівської національної музичної академії ім. М. В. Лисенка.

дозволили йому, незважаючи на молодість, створити музично глибокий і сценічно переконливий образ люблячого батька”. Відзначився і студент О. Теліга, який, виконуючи хоч і невелику, проте складну в голосовому та психологічному плані партію Бертрана, “зарекомендував себе одним з найкращих вокалістів факультету”. Даючи характеристику хору (керівник М. Телішевський), автор зазначила, що у спектаклі він “прозвучав на високому виконавському рівні. Емоційно й піднесено відтворив складну партитуру музичного матеріалу диригент О. Грицак. Успіхові студентської вистави сприяла також продумана режисерська концепція В. Дубровського” [9].

Новий етап діяльності оперної студії розпочинається з 1990-х років. Її керівником стає Юрій Ласовський. Репертуар збагачується несправедливо забутими операми двох українських галицьких композиторів – “Купало” А. Вахнянина (квітень, 1990 р.; відновлена редакція – грудень, 2002 р.) та “Роксоляна” Д. Січинського (грудень, 1993 р.), музичну редакцію та оркестровку яких здійснює народний артист України, лауреат Національної премії ім. Т. Шевченка композитор М. Скорик. Літературне опрацювання лібрето належить Б. Стельмаху.

Прем'єра лірико-романтичної історичної опери А. Вахнянина “Купало”* відбулася 23 квітня 1990 р. в приміщенні Театру ім. М. Заньковецької. Група

*Відомо, що над своїм твором А. Вахнянин працював тривалий час, завершивши його остаточно на початку 1890-х рр. Перша і фрагменти другої дії опери були закінчені ще 1870 р. Саме в них особливо яскраво виявилися загальнонаціональні й регіональні особливості музичної мови, образності та драматургії твору. Закінчені хорові сцени відразу стали репертуарними, заявивши про появу в Галичині першої української опери (Див.: Заборовська Д. З історії становлення оперного жанру в Західній Україні / Записки НТШ. Праці музикознавчої комісії. – Т. ССХХVІ. – Львів, 1993. – С. 118-129).

постановників: диригент – заслужений діяч мистецтв України, професор О. Грицак, режисер – народний артист України, лауреат Національної премії ім. Т. Шевченка Ф. Стригун, художник – народний художник України, лауреат Національної премії ім. Т. Шевченка М. Кипріян, хормейстери – М. Телішевський та Б. Завойський, балетмейстер В. Когут, концертмейстери О. Поважна, Є. Новодворська та Л. Корлякова.

Цікаві образи створили студенти-солісти С. Бень (Максим), Л. Чорна, Р. Яновська (Одарка), М. Пшеничка (Галя), В. Матвій (Степан), М. Заборський (Муедзин), М. Мельничук (Селім), В. Дудар, В. Чібісов (Посол) та інші. Було відзначено високий виконавський рівень оркестру, хору студії та хору студентів диригентського, а також хореографічної групи студентів вокального факультету. Виставу було показано 1992 р. у Києві в оперній студії Київської державної консерваторії ім. П. І. Чайковського (тепер Національна музична академія України ім. П. І. Чайковського) та записано у фонд державної телерадіокомпанії.

Прем'єра історико-романтичної опери Д. Січинського "Роксоляна"* відбулась 14 грудня 1993 р. До того часу цей твір не був поставлений у жодному театрі. Над виставою працювали: диригент О. Грицак, режисер М. Лукавецький, художники Т. Риндзак та О. Зінченко, хормейстер М. Телішевський, балетмейстер В. Когут.

Виконавцями вокальних партій були студенти: М. Загорулько, Г. Вільха, В. Стецик (Роксоляна), М. Заборський, К. Сятецький (Соліман), О. Сидір (Ібрагім), В. Чібісов (Блазень), М. Блаженко (Абдул-Баку), С. Магера, С. Савран (Аглай-хан), М. Голинський, В. Кириченко, Р. Ковальчук (Данило), Н. Кульчицька, О. Юркевич (Федора) та інші. Вистава отримала позитивну оцінку музичної громадськості Львова.

Незважаючи на об'ємність репертуару оперної студії, у наступні роки його поповнили опери "Шукачі перлин", "Кармен" Ж. Бізе та "Любовний напій" Г. Доніцетті, що "дало можливість вийти на новий творчий рівень та серйозно заявити про себе у музично-театральному світі" [10].

За весь час свого існування та діяльності оперна студія ніколи не мала власного приміщення для повноцінної роботи. Керівництво Академії робить нині усе можливе для поліпшення умов праці колективу оперної студії. Великий спортивний зал переобладнано у репетиційний для хору, оркестру та солістів студії, де вони працюють за чітким графіком роботи. Також надано окреме просторе приміщення для проведення занять у класі оперної підготовки.

Успіхи колективу оперної студії не могли не зацікавити керівництво Львівського театру опери і балету ім. С. Крушельницької. Між двома мистецькими закладами укладено угоду про творчу співдружність, згідно з якою найкращі вистави студії повинні належати до діючого театрального репертуару. Починаючи з 1997 р., колектив студії показав на сцені Львівської опери понад 80 вистав. Серед них: "Запорожець за Дунаєм" С. Гулака-Артемовського, "Ноктюрн" М. Лисенка та "Вечорниці" П. Ніщинського, "Євгеній Онегін" П. Чайковського, "Севільський цирульник" Дж. Россіні, "Таємний шлюб" Д. Чімарози, "Любовний напій" Г. Доніцетті, "Ключ на бруківці" Ж. Оффенбаха, "Шукачі перлин" Ж. Бізе. Творча співпраця успішно продовжується.

Серед вихованців оперної студії цього періоду – чимало талановитих співаків: Г. Кульба, І. Дерда, Б. Косопад, А. Шкурган, С. Магера, З. Кушплер, С. Савран, М. Блаженко, О. Сидір, К. Сятецький, В. Чібісов, О. Юркевич-Ситницька, Я. Войтюк, Р. Трохимук, В. Дудар, С. Соловей, В. Загорбенський, П. Толстой, Ю. Кокотко, В. Ватутіна, З. Орлова, В. Вахновська А. Бенюк, У. Токарівська та ін.

Директором оперної студії від 2002 р. обрано соліста студії Михайла Заборського, колишнього випускника вокального факультету ЛНМА ім. М. В. Лисенка. Він упевнено продовжує працю своїх попередників дбаючи про збереження високопрофесійного колективу та потужного мистецького репертуару.

Наприкінці 2002 р. було відновлено "Купало" А. Вахнянина. Свою роботу колектив студії присвятив 150-річчю Академії. Прем'єра відбулась 12 грудня на сцені Львівського оперного театру. Диригував дипломант II Національного конкурсу диригентів ім. С. Турчака – Ю. Пороховник, який після смерті О. Грицака узяв на себе керівництво симфонічним оркестром оперної студії. Разом із ним над постановою опери працювали режисер І. Малько, художник Т. Риндзак, хормейстер М. Телішевський, балетмейстер О. Бобків, концертмейстери О. Поважна, Н. Витрикуш, О. Коваленко. Сольні партії у виставі виконали студенти вокального факультету та солісти оперної студії: У. Токарівська (Одарка), Я. Войтюк (Галя), Р. Трохимук (Степан), В. Чібісов (Максим), А. Бенюк (Омар), П. Толстой (Муедзин), З. Орлова, Н. Годісь, Я. Войтюк (три Євнухи). Разом з хором та оркестром оперної студії у виставі з успіхом виступила хореографічна група студентів молодших курсів вокального факультету Академії.

* Опера "Роксоляна" (за жанром – історико-романтична опера з рисами ораторіяльності) стала другим зразком історичної опери в Галичині (Див.: Заборовська Д. З історії становлення оперного жанру в Західній Україні / Записки НТШ. Праці музикознавчої комісії. – Т. ССХХVI. – Львів, 1993. – С. 118-129).

Б. Косопуд – Султан в опері “Запорожець за Дунаєм” С. Гулака-Артемовського. Оперна студія Львівської національної музичної академії ім. М. В. Лисенка.

Однією з останніх ґрунтовних робіт оперної студії Академії стала постава історичної опери С. Людкевича “Довбуш”*. Прем’єра опери відбулася 28 квітня 2009 р. з нагоди 155-річчя заснування Академії, 130-річчя від дня народження автора твору Станіслава Людкевича та, власне, 50-річчя самої оперної студії.

Поставу опери було здійснено під орудою диригента-постановника та автора музичної редакції опери – заслуженого артиста України професора І. Юзюка, режисера-постановника Г. Воловецької, художника-постановника – народного художника України Т. Риндзака, хормейстера – заслуженого артиста України, доцента М. Телішевського, балетмейстера – заслуженого працівника культури України доцента О. Бобківа, концертмейстерів – О. Поважної, Н. Витрикуш, О. Коваленко, Л. Сидір, І. Соланського за участю солістів, хору й оркестру оперної студії та студентів вокального факультету. Цього вечора на сцені Львівської опери успішно виступили: соліст студії В. Домарецький (Довбуш), студенти – І. Комаревич (Ксеня), М. Корнута (Штефан), О. Коломієць (Марійка), Л. Мазурок (Горпина), В. Соколов (Василь), Н. Тацишин (Данилко), С. Бурта (Кузь-

ма), І. Міхневич (Микола), М. Пігура (Дід Юрась), М. Зеленова (циганка Мокрина). Звичайно, можна було б назвати окремі недоліки і в роботі постановників і у виконанні окремих сольних партій. А проте, якщо зважити, наскільки непростим є сценічне втілення цієї опери через складність музичного матеріалу та особливо вокальних партій, пригадати, з яким ентузіазмом працював весь творчий колектив студії над цим твором, то можна сміливо визнати, що вистава стала небуденним явищем у музичному житті Львова (як відомо, опера, завершена 1955 р., досі не бачила сцени і лише 1978 р. прозвучала в телеконцерті в редакції І. Лацанича)**.

Окремою сторінкою діяльності студійців та їхніх педагогів була і залишається підготовка різноманітних концертних програм, з якими колектив виступав в Україні та за кордоном. За участі солістів, хору й оркестру відбулися величні музичні академії до 250-річчя Д. Бортнянського, 100-річчя пам’яті Дж. Верді, роковин інтронізації митрополита Андрея Шептицького та ін.

Обширним є репертуар хору студії. Насамперед, це хори з опер: “Запорожець за Дунаєм” (“Молитва”) С. Гулака-Артемовського, “Купало” (хор з І дії

* Є підстави вважати цей твір своєрідною кульмінацією у розвитку національної опери у Галичині, найдовіренішим зразком драматургії, що спирається передусім на традиції історичної опери.

** Рецензію на цю постанову див: Кияновська Л., Мельник Л. Препрем’єра опери “Довбуш” Станіслава Людкевича // *Просценіум*. – 2009. – Ч. 1-2 (23 – 24). – С. 56-57. – Прим. ред.

Оркестр оперної студії Львівської національної музичної академії ім. М. В. Лисенка.

“Тори-гори”) А. Вахнянина, “Травіята” (“Застольна”, “Аврора”), “Отелло” (хор з I дії), “Аїда” (сцена в храмі), “Трубадур” (“Misere-re-сцена”), “Ріголетто” (“Тихо-тихо”), “Набукко” (“Хор євреїв”) Дж. Верді, “Дон Паскуале” (хор з II дії “Кожного ранку”) Г. Доніцетті, “Кармен” (“Куплети Тореадора”) Ж. Бізе, “Фауст” (“Куплети Мефістофеля”) Ш. Гуно [11].

Неодноразово у виконанні хорового колективу з успіхом звучали кантати українських композиторів: “Б’ють пороги” М. Лисенка, “Заповіт” та “Кавказ” С. Людкевича, а також “Патетична ораторія” Г. Свиридова. Майстерно показав себе хор оперної студії і в творах зарубіжних композиторів (“Реквієм” В.-А. Моцарта, “Ave Maria” Й.-С. Баха- Ш. Гуно, “Messe-brevis” та “Nelson-messe” Й. Гайдна, “Реквієм” та “Stabat Mater” Дж. Верді, “Stabat Mater” Ф. Шуберта, “Stabat Mater” А. Дворжака) [12].

Достойне місце в репертуарі хору посідають духовні твори Д. Бортнянського (Концерт № 4 “Воскликніте”, концерт № 16 “Вознесу тя”, “Іже Херувими” № 7, “Достойно” № 6, № 7), М. Березовського (Адажіо і fuga ре-мінор), А. Веделя (“Да ісполнятся”, “Нині отпускаєши”), М. Вербицького (“Отче наш”), А. Гнатишина (“Богородице Діво”, “Вірую”, “Душе моя”), О. Архангельського (“Помишляю день страш-

ний”), С. Богословського (“Молитву пролію ко Господу”) та ін. [13].

Серед інших хорових творів – “Закувала та сива зозуля” П. Ніщинського, “Лічу в неволі” Д. Січинського, “Крилець, крилець” В. Матюка, “Садок вишневий” А. Вахнянина, “Заповіт” Л. Ревуцького, “Реве та стогне” В. Косенка, “Чом, чом, земле моя”, “Тей, браття опришки”, “Чотири воли пасу я” А. Кос-Анатольського, “Сонце ся сховало”, “Бодай ся когут збудив” С. Людкевича, “В гаю зелененькім”, “Тей, видно село” М. Колесси, “Думи мої”, “Вівчарик” С. Козака [14].

Кожен новий рік приносить з собою нові творчі задуми. До їхнього здійснення готується і колектив оперної студії. Без сумніву, він володіє великим творчим потенціалом і йому під силу реалізація нових серйозних задумів та завдань. Підтвердження – великий концерт хору та оркестру оперної студії з нагоди Інавгурації Міжнародного року Ф. Шопена у Львові та V Міжнародного фортепіанного форуму “Бескиди без кордонів” під орудою народного артиста України, члена-кореспондента Академії мистецтв України, ректора Академії І. Пилатюка, що відбувся у Львівській обласній філармонії 7 лютого 2010 р. У першому відділі концерту прозвучали твори

Хор оперної студії Львівської національної музичної академії ім. М. В. Лисенка. У першому ряді четвертий зліва – директор оперної студії М. Заборський; п'ятий зліва – хормейстер М. Телішевський.

Ф. Шопена для фортепіано з оркестром: варіації на тему “Дон-Жуана” В.-А. Моцарта (солістка Аліваєва), Рондо а-ля Краков’як (солістка М. Кузій), Фантазія ор. 13 на польські теми (солістка А. Стемпень), *Andante spianato* і Великий Полонез (солістка Є. Сараєва). У другому відділі прозвучала Фантазія до-мінор, ор. 80, Л. ван Бетовена для фортепіано, хору та оркестру (соліст Я. Дзевецькі).

Сьогодні колектив оперної студії складається здебільшого з вихованців Львівської національної музичної академії. Хормейстером незмінно залишається М. Телішевський, оркестром керує диригент Ю. Бервецький.

Тож хочеться побажати усьому колективові оперної студії професійного зростання, нових пошуків та цікавих знахідок, реалізації усіх творчих задумів та довгого сценічного життя творам, поставленим на сцені оперної студії Львівської національної музичної академії ім. М. В. Лисенка.

1. *Sprawozdanie GTM.* – 1892 / 1893. – S. 43-44.

2. Центральний державний історичний архів України у Львові, ф. 165, оп. 2, спр. 589. – арк. 111.

3. Там само. – арк. 113.

4. Мазепа Л., Мазепа Т. Шлях до Музичної Академії у Львові. У 2-х т. Т.1. Від доби міських музикантів до Консерваторії (поч. XV ст. – до 1939 р.) / Лешек Мазепа, Тереса Мазепа. – Львів: Сполом, 2003. – С. 194.

5. Юзюк І. Кафедра оперної підготовки та оперна студія / Іван Юзюк // *Сторінки історії Львівської державної музичної академії ім. М. В. Лисенка* / ред.: І.Пилатюк, В.Камінський та ін. – Львів: Сполом, 2003. – 256 с. – Із тексту. – С. 46, 48, 49.

6. Там само. – С. 47.

7. ЦДІА у Львові, ф. 165, оп. 2, спр. 589.

8. Паламарчук О. Оперна студія діє / Оксана Паламарчук // *Світ моїх зацікавлень.* – Львів: Сполом, 2006. – С. 166.

9. Там само. – С. 167.

10. Юзюк І. Кафедра оперної підготовки... – С. 50-51.

11. *Хроніка оперних постановок оперної студії, концертів; список хорових творів (1959–2002)* // Упор. Роман Романовський та інші. – Рукописи (власність оперної студії).

12. Там само.

13. Там само.

14. Там само.